

cios; en un missatge rossellonès: «han llevada la intrada a esta vila y a tot Rosselló: del que som restats mult *llestimats*», a. 1631 (RLR LXII, 302); de *llastimos*, en una comunicació semblant (a. 1597, RLR IX, 60).

Fins en el País Valencià, el més exposat de tots a la penetració castellana, m'escriu J. G. M.: «encara que *llàstima* és conegut de tothom, i *llastimar* també s'usa, no tant, tots dos són mots ciutadans, no en recorde casos en l'ús dels pobles, no és mai cosa de pa-gesos; a la gent a l'antiga no els surt mai espontàniament; l'ús mallorquí de *llastimar* 'queixar-se' en València i el País no existeix»¹ (c. 1957).

DERIV.: Veg. *llastimos* supra; *llastimable*, *llastimenc*, *llastimer*, *llastimesa*, encara menys introduïts.

¹ Els exs. que dóna són els trivials de pertot: «quina *llàstima* que hages vingut», «no li tingues *llàstima*», «*llàstima* de sopar: l'he tirat al fem perquè s'havia fet agre» [quant més valdria *malaguanyat sopar* ---]; l'únic agreujament envist el Princ. és que allà ha penetrat un poc el verb *llastimar* en casos com «no et baralles amb eixe xic més gran que tu, que et *llastimàrà*».

+LLASTÓ, 'gramínia semblant a una espècie de palla seca o fenaletes' (força generalment confós amb *llistó*, de LLISTA, mot sense relació), en gascò *lastoun*, mot pre-romà probablement idèntic al basc *lasto* 'palla llarga' i potser també al bàltic *lazda* (lituà *lazda*, letó *lazda*, 'bastó', prussia antic *laxde* 'mata d'avellaner') i eslau *lěska*, *laska*, 'bastó', 'arbusc d'avellaner'. □ 1.^a doc.: *Lastonosa*, NL (avui *Les Estanoses*, i d'altres *Llistanós*, *Lestanosa*, *Llistonar* etc.) en un doc. de Vallespir dels Ss. XII-XIII; *llistó*, 1864, 1905; *llastó* a Ribagorça, 1957.

Colmeiro (*Enum.* v, 409) cita *llistó* 'Brachypodium ramosum Roem.' de Joan Teixidor (*Plantas espontànees de Cat.*, 1864); Ant. C. Costa *llistons* 'Brachypodium ramosum' (*Introd. a la Flora de Cat.*, en l'apèndix a l'edició de 1877, p. 350); Estanislau Vayreda (c. 1890), *fanals* i *llistó* 'Festuca ovina L.' (*Flòrula de la M. de D. del Mont, Treb. I. Cat. Hi. Na.*, 439); totes elles gramínies. El Dfa., com a equivalent de *fenal* (que té les equivalències *Brachypodium r.*, *Festuca ovina* i *duriuscula* i *Andropogon hirsutum*), és el primer dicc. general que el recull; *AlcM* cita «en un hermot de *llistó* grisenc, algunes mates de farigola» de Pous i Pagès (1905); «se diu del pallenc quan és sec» (Llagostera).¹

Jo he vist el *llistó* pels serrats de Rabós d'Empordà, com una gramínia dels costers alts, semblant a una espècie de palla seca o fenaletes (1958); a la costa Sud del Ross. *llistú*, que vaig identificar amb les fenaletes a Montesquiú, i era com una palla silvestre a Portvendres (d'on el *Solà del llistú*, accident coster entre Biarra i Paulilles, 1960); i n'hi havia molt a la Vall de Finestres per la primavera de 1968 («ja estic cansat de cercar murgóles sota el *llistó*» deia un boletaire a Sant Aniol); a Madremanya deien que no era gaire menys dolent que la cugula (1964); i també a la Vall

de Boí ho pronuncien amb *i*: «n'hi ha en els alts del terme (Culieto, p. ex.) i s'assembla al *formental*, però aquest és una espiga bona, i'l *llistó* no val res» (1953, 1968).

⁵ A Ribagorça es conserva la forma incontaminada: veig *lastóns* en el Mont de Roda (1957); «el sedorn» m'explicaven a Aneto, «és una espècie de *èçsp* més espigat, que recorde el *lastó*» (1957); hi havia *lastón*, espècie de fenaleta a la sortida del poble de Gavàs (Benasc), 1965, i a Alins de Llitera em descrivien el *lastón* com a semblant al *gispet*, i com a «herba típica del fons dels barrancs, de fulla un poc tallant» (1965).

A la Vall d'Aran vaig acabar per veure *lastún* en una de les últimes enquestes (c. 1934), però abans solament m'havia fixat en els noms de lloc *Lastoà*, terme de Bagergue, i la grossa partida de *lastuá* amb el Pont de *Lastoà* sobre el Valarties, pujant d'Arties cap a Pruedo i la Vall de Rius (1926), *TopHesp.* II, 108; a identificar amb el collectiu *lastouà* recollit a Luixon i a Arrens; amb -ETUM, *Prat Lastouet* a Luixon. Rohlfs assenyala el gascò *lastoú* en el Bearn (Palay), i a les valls d'Aspa, Ossau, Arrens i Lavedà (Gedre i Baredja), i arag. *lastón* a Ansó, Echo, Gavín, Torla i Fanlo.

El botànic Lagasca (1817) i Pardo-Loscos (1863-67) recolliren *lastón* com a nom «castellà» del *Brachypodium ramosum*, i de les seves variants *mucronatum* i *pinnatum*, i del *Piptatherma multiflorum*, segurament a Aragó (figura també en Borao) i ja en Peralta, 1839, «yerba seca», però seria la *Festuca granatensis* segons Boissier (1837), que recollia noms andalusos (potser de la Sierra Nevada, Colmeiro, o. c. v, 317, 407, 408, 375); *llastón* a l'aragonès de Llitera (Coll Altabàs).

Ja s'adonà Rohlfs que calia reconèixer-hi el basc *lasto* 'palla'; *lastón* a Casp etc. (BDC xxiv, 173; Kuhn, RLiR xl, 118); a Ansó li deien «cuando se seca es como la paja»; a Gedre, «on s'en sert pour remplir les paillasses» (*Le Gc.*, § 20, ampliat *Le Gc.*, § 29). En efecte, el basc *lasto* és un mot ben conegut, i més o menys general (Azkue), però Bonaparte explica que no és el nom primordial i bàsic de la palla, que és *agotz* (en el Roncal, *autz*), sinó una espècie determinada, «paille longue»: almenys en el Roncal, Zaraitze i l'Aezkoa (BSAP xiv, 21.640), o sigui justament la mena més adequada com a base semàntica del *llastó*.

Com ja vaig assenyalar en la meua recensió del Rohlfs (VRom. II, 1937, 155), i en un article de DCEC (LASTÓN), els derivats d'aquest nom de planta es troben en la nostra antiga toponímia dels Pirineus orientals en la forma originària de *La-* inicial: havia trobat aleshores el NL *Lastonosa* en un doc. de la col·lecció Alart (RLR) dels Ss. XI, XII o XIII (no retrobo la nota), amb referència a l'Alt Vallespir; i després el vaig poder identificar amb el mas de *les Estanoses* del terme de la Menera (1959): deglutinat com si fos *l'Estanosa*, n'han fet un plural; ara bé el NL *L'Estenosa* es repeteix a la ratlla del llenguadocià, en el terme rossellonès de Perillós (1960). I *Lastanosa* és el nom d'un municipi aragonès del partit de Sariñena, i del notable juriconsult aragonès *Lastanosa* (se-